

ISSN 1392-8295

UK
Uniwersytet
Jana Kochanowskiego w Kielcach

mokslo darbai transactions

RESPECTUS PHILOLOGICUS

2016 Nr. 29 (34)

RESPECTUS PHILOLOGICUS Nr. 29 (34)

MOKSLINIS TĘSTINIS LEIDINYS

Leidžia Vilniaus universiteto Kauno humanitarinis fakultetas ir Jano Kochanovskio universiteto Humanitarinis fakultetas Kielcuose du kartus per metus (balandžio 25 d. ir spalio 25 d.).

Leidinyje lietuvių, lenkų, anglų, rusų kalbomis skelbiami originalūs moksliniai straipsniai, atitinkantys svarbiausias fakultetų humanitarinių mokslinių tyrimų kryptis: lingvistinius tyrinėjimus, literatūros naratyvų ir kontekstų problematiką, reklamos diskurso paveikumą, vertimo teoriją ir praktiką.

CZASOPISMO NAUKOWE

Wydawcy: Uniwersytet Wileński – Wydział Humanistyczny w Kownie oraz Uniwersytet Jana Kochanowskiego – Wydział Humanistyczny w Kielcach. Ukazuje się dwa razy w roku: 25 kwietnia i 25 października.

W czasopiśmie, w językach litewskim, polskim, angielskim i rosyjskim, zamieszczone są oryginalne artykuły naukowe, których tematyka odzwierciedla najważniejsze kierunki badań prowadzonych na wydziałach humanistycznych współpracujących uczelni: badania językoznawcze i literaturoznawcze wraz z ich kontekstami, badania nad reklamą oraz nad teorią i praktyką przekładu.

ONGOING ACADEMIC PUBLICATION

Published twice a year (April 25, October 25) by Vilnius University Kaunas Faculty of Humanities and The Jan Kochanowski University Faculty of Humanities in Kielce.

The periodical publishes original scholarly articles written in English, Lithuanian, Polish and Russian that correspond to the main humanitarian research fields of the faculties: linguistic researches, issues of literary narratives and contexts, influence of advertising discourse, theory and practice of translation.

DUOMENŲ BAZĖS / BAZY DANYCH / ABSTRACTING AND INDEXING

Elektronische Zeitschriftenbibliothek (2002)	Frei zugängliche E-Journals Universitätsbibliothek Regensburg
Arianta (2002) Balcan Rusistics (2004) C.E.E.O.L. (2005)	Naukowe i branżowe polskie czasopisma elektroniczne Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego Russian Language, Literature and Cultural Studies Central and Eastern European Online Library DFG Nationallizenzen
EBSCO (2006)	Humanities International Complete Humanities Source Current Abstracts Humanities International Index TOC Premier
MLA (2007)	Modern Language Association International Bibliography
Index Copernicus (2008)	Index Copernicus International Journal Master List
Lituanistika (2011) PNB (2011) MIAR (2011) Linguistic Bibliography Online (2012) Ulrichs (2013)	The Database of the Humanities and Social Sciences in Lithuania Polska Bibliografia Naukowa Information Matrix for the Analysis of Journals BrillOnline Bibliographies, Netherlands Ulrich's Periodicals

PATIKRA / WERYFIKACJA / VERIFICATION

REDAKCIJOS ADRESAS / ADRES REDAKCJI / EDITORIAL OFFICE

Vilniaus universitetas	Vilnius University	Uniwersytet Jana Kochanowskiego
Kauno humanitarinis fakultetas	Kaunas Faculty of Humanities	Wydział Humanistyczny
Muitinės g. 8	Muitines 8	ul. Świętokrzyska 21D
LT-44280 Kaunas	LT-44280 Kaunas	25-406 Kielce
Lietuva	Lithuania	Polska

Straipsnius ir kitą mokslinę medžiagą prašome siųsti į žurnalo redakciją Kaune, taip pat el. paštu.

Articles and other scientific material send to the Editorial Office in Kaunas, as well as by e-mail. Artykuły i inne materiały przeznaczone do publikacji prosimy nadsyłać na adres redakcji w Kownie, także pocztą elektroniczną.

El. paštas / E-mail respectus.philologicus@khf.vu.lt **Tel.** +370 37 750 536
Interneto svetainė / Strona internetowa / Homepage <http://www.rephi.khf.vu.lt>

REDAKTORIAI / REDAKCJA / EDITORS

Gabija Bankauskaitė-Sereikienė (lietuvių kalba / język litewski / Lithuanian language)
Beata Piasecka (lenkų kalba / język polski / Polish language)
Brygita Brasiienė (anglų kalba / język angielski / English language)
Alla Diomidova (rusų kalba / język rosyjski / Russian language)

Print ISSN 1392-8295, Online ISSN 2335-2388

© Vilniaus universiteto Kauno humanitarinis fakultetas, 2016

© Uniwersytet Jana Kochanowskiego – Wydział Humanistyczny w Kielcach, 2016

RESPECTUS PHILOLOGICUS Nr. 29 (34)

REDAKCINĖ KOLEGIJA – KOLEGIUM REDAKCYJNE EDITORIAL BOARD

Vyriausioji redaktorė – redaktor naczelny – editor-in-chief

**Gabija BANKAUSKAITĖ-
SEREIKIENĖ**
gabija.sereikiene@khf.vu.lt

Vilniaus universiteto profesorė, dr., Lietuva
Profesor Uniwersytetu Wileńskiego, dr, Litwa
Professor, Vilnius University, Lithuania

Vyriausiosios redaktorės pavaduotojas – zastępca redaktora naczelnego – deputy editor-in-chief

Marek RUSZKOWSKI
gustaw1960@op.pl

Jano Kochanovskio universiteto Kielcuose profesorius, habil. dr., Lenkija
Profesor Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, dr hab., Polska
Professor, Jan Kochanowski University in Kielce, Poland

Vyriausiosios redaktorės pavaduotoja – zastępca redaktora naczelnego – deputy editor-in-chief

Loreta ULVYDIENĖ
loreta.ulvydiene@khf.vu.lt

Vilniaus universiteto profesorė, dr., Lietuva
Profesor Uniwersytetu Wileńskiego, dr, Litwa
Professor, Vilnius University, Lithuania

Daiva ALIŪKAITĖ
daiva.aliukaite@khf.vu.lt

Vilniaus universiteto docentė, dr., Lietuva
Docent Uniwersytetu Wileńskiego, dr, Litwa
Associate Professor, Vilnius University, Lithuania

Danutė BALŠAITYTĖ
dbalsaityte@gmail.com

Vilniaus universiteto profesorė, dr., Lietuva
Profesor Uniwersytetu Wileńskiego, dr, Litwa
Professor, Vilnius University, Lithuania

Wiesław CABAN
caban@ujk.kielce.pl

Jano Kochanovskio universiteto Kielcuose profesorius, habil. dr., Lenkija
Profesor Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, dr hab., Polska
Professor, Jan Kochanowski University in Kielce, Poland

Renato CORSETTI
renato.corsetti@gmail.com

Romos universiteto „La Sapienza“ profesorius, habil. dr., Italija
Profesor Uniwersytetu Rzymського „La Sapienza“, dr hab., Włochy
Professor, Sapienza University of Rome, Italy

Anatolij CHUDINOV
ap_chudinov@mail.ru

Uralo valstybinio pedagoginio universiteto profesorius, dr., Rusija
Profesor Uralskiego Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego, dr, Rosja
Professor, Ural State Pedagogical University, Russia

Janusz DETKA
januszdetka1@wp.pl

Jano Kochanovskio universiteto Kielcuose profesorius, habil. dr., Lenkija
Profesor Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, dr hab., Polska
Professor, Jan Kochanowski University in Kielce, Poland

Margarita GAVRILINA
gavril@inbox.lv

Latvijos universiteto profesorė, dr., Latvija
Profesor Uniwersytetu Łotewskiego w Rydze, dr, Łotwa
Professor, University of Latvia, Latvia

Jonė GRIGALIŪNIENĖ
jone.grigaliuniene@gmail.com

Vilniaus universiteto profesorė, dr., Lietuva
Profesor Uniwersytetu Wileńskiego, dr, Litwa
Professor, Vilnius University, Lithuania

Laima KALĖDIENĖ
kaledienei@gmail.com

Mykolo Romerio universiteto profesorė, dr., Lietuva
Profesor Uniwersytetu Michała Rómera, dr, Litwa
Professor, Mykolas Romeris University, Lithuania

Asta KAZLAUSKIENĖ
a.kazlauskiene@hmf.vdu.lt

Vytauto Didžiojo universiteto profesorė, dr., Lietuva
Profesor Uniwersytetu Witolda Wielkiego, dr, Litwa
Professor (04H), Vytautas Magnus University, Lithuania

Aleksandras KRASNOVAS
aleksandras.krasnovas@khf.vu.lt

Vilniaus universiteto profesorius, dr., Lietuva
Profesor Uniwersytetu Wileńskiego, dr, Litwa
Professor, Vilnius University, Lithuania

- Jadvyga KRŪMINIENĖ**
jadvyga.kruminiene@khf.vu.lt
Vilniaus universiteto profesorė, dr., Lietuva
Profesor Uniwersytetu Wileńskiego, dr, Litwa
Professor, Vilnius University, Lithuania
- Kazimierz LUCIŃSKI**
ifs@ujk.edu.pl
Jano Kochanovskio universiteto Kielcuose profesorius, habil. dr., Lenkija
Profesor Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, dr hab., Polska
Professor, Jan Kochanowski University in Kielce, Poland
- Lidia MICHALSKA-BRACHA**
lidia.bracha@ujk.edu.pl
Jano Kochanovskio universiteto Kielcuose profesorė, habil. dr., Lenkija
Profesor Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, dr hab., Polska
Professor, Jan Kochanowski University in Kielce, Poland
- Gerald E. MIKKELSON**
gemikk@ku.edu
Kanzaso universiteto profesorius, dr., JAV
Profesor Uniwersytetu w Kansas, dr, USA
Professor, The University of Kansas, USA
- Olegas POLIAKOVAS**
oleg.poljakov@ffv.vu.lt
Vilniaus universiteto profesorius, dr., Lietuva
Profesor Uniwersytetu Wileńskiego, dr, Litwa
Professor, Vilnius University, Lithuania
- Adriana SERBAN**
adriana.serban@univ-montp3.fr
Polio Valéry universiteto Montpellier III docentė, dr., Prancūzija
Docent Uniwersytetu Paul Valéry, Montpellier III, dr, Francja
Senior lecturer, Paul Valéry University, Montpellier III, France
- Yuri STULOV**
yustulov@mail.ru
Minsko valstybinio lingvistikos universiteto profesorius, dr., Baltarusija
Profesor Państwowego Uniwersytetu Lingwistycznego w Mińsku, dr, Białoruś
Professor, Minsk State Linguistic University, Belarus
- Leona TOKER**
toker@mscc.huji.ac.il
Jeruzalės Hebrajų universiteto profesorė, habil. dr., Izraelis
Profesor Uniwersytetu Hebrajskiego w Jerozolimie, dr hab., Izrael
Professor, The Hebrew University of Jerusalem, Izrael

TURINYS / SPIS TREŚCI

I. DISKURSO IR NARATYVO TYRIMAI / BADANIA NAD DYSKURSEM I NARRACJĄ

Marek Ruszkowski (Lenkija / Polska). Fundamentalizm językowy.....	9
Ina Pukelytė (Lietuva / Litwa). Tarp dramos ir postdramos.....	18
Eglė Gabrėnaitė (Lietuva / Litwa). Politinio komentaro retorika: žanro transformacijos	25
Sylwia Konarska-Zimnicka (Lenkija / Polska). Socjologia a warsztat naukowy historyka. Przykład etnometodologii.....	33
Iwona Filipczak (Lenkija / Polska). Marginalization of South Asians Based on Race and Skin Color in Bharati Mukherjee's <i>Jasmine</i> and Chitra B. Divakaruni's <i>The Mistress of Spices</i>	46
Skirmantė Biržietienė (Lietuva / Litwa). Antikinė „lengvoji poezija“: epigramos ypatumai.....	57
Ewa Anna Piasta (Lenkija / Polska). Motywy religijne w powieści <i>Gody magdeburskie</i> Gertrudy von Le Fort.....	65

II. KALBA. VISUOMENĖ. KULTŪRA / JĘZYK. SPOŁECZEŃSTWO. KULTURA

Oleksandr Kapranov (Norvegija / Norwegia). Conceptual Metaphors in British Foreign Secretary's Twitter Discourse Involving Ukraine.....	75
Татьяна Бобкова (Ukraina / Ukraina). Классификация коллокаций: основные подходы и критерии	87
Martyna Król (Lenkija / Polska). Homonimia wśród nominatów dotyczących czasu i przestrzeni: polsko-rosyjskie studium kontrastywne.....	99
Ольга Солодушко (Lenkija / Polska). Семантическая характеристика зоонимов, мотивированных пестрой окраской и узорами на шерсти животного (на примере кличек коров в польском и украинском языках)	107
Elżbieta Michow (Lenkija / Polska). Polskie i bułgarskie frazeologizmy somatyczne motywowane przez nazwy części ciała służących do mówienia.....	121
Olga V. Domnich (Ukraina / Ukraina). Etymologic Features and Peculiarities of the Process of Indigenous Vocabulary Borrowing in American English.....	130
Erika Merkytė-Švarcienė (Lietuva / Litwa). Tarmių mentalinio žemėlapio (ne)tikslumo veiksniai: tarmės vartojimas vs. nevartojimas.....	139
Hona Mickienė, Rita Baranauskienė (Lietuva / Litwa). Veliunos apylinkių pravardžių semantikos ypatumai: pirminės pravardės.....	155
Lina Bikilienė (Lietuva / Litwa). Evaluative Language in Lithuanian Students' English Writing. A Study of <i>Important</i> and <i>Interesting</i>	177

**III MOKSLINIO GYVENIMO KRONIKA /
KRONIKA ŻYCIA NAUKOWEGO**

Konferencijų apžvalgos / Konferencje

Gabija Bankauskaitė-Sereikienė (Lietuva / Litwa). Žanras: kanonas ar transformacija?	188
Jurgita Astrauskienė, Danguolė Satkauskaitė (Lietuva / Litwa). Tarp eilučių: kalbos ir medijų sankirta.....	191

Knygų recenzijos / Recenzje książek

Алла Дюмидова (Lietuva / Litwa). Просто о сложном: новое пособие по фонетике русского языка.....	194
Aleksandras Krasnovas (Lietuva / Litwa). Apie lenkų tremtinius Sibire – išsamiai ir objektyviai.....	196

Anonsai / Zapowiedzi	199
-----------------------------------	-----

IV. REIKALAVIMAI STRAIPSNIAMS /

ZASADY OPRACOWYWANIA PUBLIKACJI	200
--	-----

CONTENTS

I. RESEARCH OF DISCOURSE AND NARRATIVE

Marek Ruszkowski (Poland). Linguistic Fundamentalism.....	9
Ina Pukelytė (Lithuania). Between Drama and Postdrama	18
Eglė Gabrėnaitė (Lithuania). The Rhetoric of Political Commentary: Genre Transformations	25
Sylvia Konarska-Zimnicka (Poland). Sociology and Methodology of Historical Research. Ethnomethodology.....	33
Iwona Filipczak (Poland). Marginalization of South Asians Based on Race and Skin Color in Bharati Mukherjee's <i>Jasmine</i> and Chitra B. Divakaruni's <i>The Mistress of Spices</i>	46
Skirmantė Biržietienė (Lithuania). Ancient "Simple Poetry": Peculiarities of the Epigram	57
Ewa Anna Piasta (Poland). Religious Motifs in the Novel <i>The Magdeburg Wedding</i> by Gertrud von le Fort	65

II. LANGUAGE. SOCIETY. CULTURE

Oleksandr Kapranov (Norway). Conceptual Metaphors in British Foreign Secretary's Twitter Discourse Involving Ukraine	75
Татьяна Бобкова (Ukraine). Classification of Collocation: The Main Approaches and Criteria	87
Martyna Król (Poland). Homonymy among the Nominates Concerning Time and Space: Polish-Russian Contrastive Study	99
Ольга Солодушко (Poland). Semantyc Analysis of Zoonyms Motivated by the Coloured Coat (Based on the Cow Names in Polish and Ukrainian).....	107
Elżbieta Michow (Poland). Polish and Bulgarian Somatic Phrases Justified with the Names of the Parts of the Body Designed for Speaking	121
Olga V. Domnich (Ukraine). Etymologic Features and Peculiarities of the Process of Indigenous Vocabulary Borrowing in American English.....	130
Erika Merkytė-Švarcienė (Lithuania). Un(accuracy) Factors of the Mental Map of Dialects: Using vs. Non-using a Dialect	139
Ilona Mickienė, Rita Baranauskienė (Lithuania). Peculiarities of Nickname Semantics in Veliuona Region: Primary Nicknames	155
Lina Bikelienė (Lithuania). Evaluative Language in Lithuanian Students' English Writing. <i>A Study of Important and Interesting</i>	177

III. SCIENTIFIC LIFE CHRONICLE**Conference review**

Gabija Bankauskaitė-Sereikienė (Lithuania). Genre: Canon or Transformation? 188

Jurgita Astrauskienė, Danguolė Satkauskaitė (Lithuania). Between the Lines:
The Intersection of Speech and Media 191

Book reviews

Алла Дюмидова (Lithuania). In Simple Words about Complicated: The New Guide
to the Russian Phonetics 194

Aleksandras Krasnovas (Lithuania). The Polish Exiles in Siberia: In Detail and
Objectively..... 196

Announcements 199

IV. REQUIREMENTS FOR PUBLICATION 200

III. MOKSLINIO GYVENIMO KRONIKA / KRONIKA ŻYCIA NAUKOWEGO

Konferencijų apžvalgos / Konferencje

ŽANRAS: KANONAS AR TRANSFORMACIJA?

Gabija Bankauskaitė-Sereikienė
(Lietuva / Litwa)

VU KHF Sociokultūrinių tyrimų centro spalio 23 d. surengtoje tarpdalykinėje Žanro konferencijoje mokslininkai humanitarai diskutavo apie žanrą ir jo pokyčius.

Žanro sampratos ir transformacijų klausimu

Nuo Aristotelio laikų žanras buvo viena pagrindinių literatūros teorijos sąvokų. Literatūros žanro samprata, funkcijos ir vertybiniai aspektai formavo daugumą pasaulinės literatūros ir kritikos tekstų. Žanro sampratos transformacijas paskatino modernioji literatūra. Naujosios žiniasklaidos priemonės dar labiau pakurstė abejones dėl tradicinės žanro kategorijos. Tai lėmė ne tik naujas atskirų žanrų interpretacijas, naujų žanrų ir požanrių atsiradimą, klasifikacijas, bet pasiūlė ir gana radikalius sprendinius: žanrų keitimą, maišymą, naujas žanrines sistemas, naują hierarchiškumą, žanrų ir lyčių tyrimus, etc. Tad konferencijos pirmininkė prof. dr. Gabija Bankauskaitė-Sereikienė (VU KHF Sociokultūrinių tyrimų centro direktorė) kėlė mokslininkams kelis klausimus. Ar šiais skaitmeniniais laikais žanras tėra sąlyginiai rėmai? Ar vis dar egzistuoja grynieji žanrai? Ar galime kalbėti apie žanrinę kalbėseną? Ar žanras – baigtinė kategorija? Konferencijos dalyviai diskutavo apie žanrą ir jo ribas ir teoriškai, ir praktiškai – mene, literatūroje, dramaturgijoje, teatre, etnologijoje, filosofijoje, komunikacijoje, propagandoje, kine ir kitose medijose.

Žanro kategorijos teorinė aptartis nuskambėjo dokt. Danguolės Kalinauskaitės (VDU) pranešime „Žanro suvokties trajektorijos“. Išsamiai aptarusi kanoninę žanro kategorijos sampratą įvairių filosofų (H. Bergsono, M. Bachtino, Tz. Todorovo ir kitų) darbuose, prelegentė nužymėjo žanro sąvokos raidos trajektoriją nuo retorikos ir literatūrologijos link lingvistikos, kalbos filosofijos bei komunikacijos teorijos. Parodyta, kaip nuo žanro kaip susitarimo kriterijų santalkos pereita prie žanro kaip komunikavimo, gyvenimo formos, egzistavimo būdo, kaip kultūrinės analizės objekto, priemonės išreikšti socialinę tikrovę ir geriau pažinti mus supantį pasaulį.

Klasikinis žanro suvokimas ir jo sąsajos su antika

Žanro sąsajos su antika labiausiai palietė doc. dr. Jurgos Jonutytės (VDU) ir doc. dr. Skirmantės Biržietienės (VU KHF) pranešimai. Jurga Jonutytė pranešime „Chronos ir kairos modeliai: laikiskumas kaip žanro kriterijus“ svarstė žanrą kaip gamybos judesio atpažinimo

galimybę, kėlė klausimus, ar įmanoma kairologinė kūryba įvertinant jos negrįžtamumą ir situacijos išnaudojimą, aiškinosi, kiek tai susiję su menininko išskirtinumo teigimu. Pagaliau – gal tai klaidos menas? Kairos kategorija pamatyta kaip krizės, lemtingas užfiksuojantis, nutylėjimo momentas, po kurio kinta pamatinis audinys, įvyksta transformacija, randasi kitoks kūrybos būdas, kuris atitinkamai keičiasi laike. Kairos retorika įvertinta kaip galimybė improvizuoti, keisti, taikyti.

Klasikinio žanro suvokimu domėjosi doc. dr. Skirmantė Biržietienė. Pranešime „Antikinė „lengvoji“ poezija: epigramos ypatumai“ priminusi svarbiausius istorinius žanrus, susiformavusius antikinėje literatūroje, mokslininkė aptarė vieną iš jų – antikinę poeziją akcentuodama smulkiąsias jos formas, konkrečiai – „dviprasmišką“, itin gyvybingą epigramos žanrą. Analizuojant žymiausio romėnų epigramų poeto Marcialio kūrybą, satyra atsiskleidė kaip senas-naujas žanras: kaip aktuali dabartis (kitaip nei poemos ar epo žanrų atveju), galimybė kalbėti naujai, perteikti „nepadorią žodžių tiesą“ ir kartu siekis vertinti griežtai. Vadinas, net ir antikos laikais buvo ieškoma galimybių eiti už žanro ribų, neapsiriboti tik rimtąja kūryba, gal net keisti žanro sampratą.

Polizanriškumo ir polilogiškumo aspektai

Kelionių literatūros tekstus žanro aspektu analizavo prof. dr. Gabija Bankauskaitė-Sereikienė (VU KHF). Žanro grynumo, ribų, tarpžanriškumo klausimai kelti skaitant Antano Vaičiuliaičio kelionių knygą *Italijos vaizdai* (1949; 2015), Predrago Matvejevičiaus *Viduržemio jūros brevijorių* (2011), Pauliaus Kovo knygą *Gyvenimas audroje: kaip išlikti sausam* (2014). Akcentuotas kelionių literatūros polizanriškumas kaip galimybė ne tik priminti pasauliui apie daugybę senųjų žanrų, juos aktualizuoti, bet ir skatinti jų transformacijas. Kaip kelionių žanro *perpetuum mobile* išskirtas autoriaus ketinimas, nukreipiantis tekstą link populiariosios kultūros arba link klasikinių žanrų, taip pat specifinis komunikacijos požymis – egdokumentinė raiška. Kelionių literatūros žanras apibrėžtinai ir kaip pasižymintis kultūrinio pasaulėvaizdžio ypatybėmis bei pasakojančiojo savirefleksija, ir kaip tipiškas rinkodarinis populiariosios literatūros produktas.

Žanro transformacijas XX–XXI amžiaus lietuvių romano lauke tyrė dokt. Lina Buividavičiūtė (VU KHF). Aptardama J. Jankaus, R. Gavelio, S. T. Kondroto, R. Lankausko, V. Papielio, J. Skablauskaitės, J. Melniko, R. Klimo romanus, prelegentė pažymėjo dažno kūrinių daugiaveidę tapatybę, distopinio matmens svarbą žanro polilogiškumui formuotis. Apibendrinta, kad filosofinis romanas gali koreliuoti su distopijos, kelionių, antiromano, intertekstualumo, intelektualumo kategorijomis. Kaip parankiausias tokio romano analizės įrankis išskirtas psichoanalitinis žvilgsnis.

Žanras dramaturgijoje ir etnografijoje

Žanro sąvoka diskutuota ir teatro bei dramaturgijos lauke. Doc. dr. Ina Pukelytė (VDU) pranešime „Tarp dramos ir postdramos“ svarstė atnaujintos postdramos sąvoką, jos santykį su tradiciniu dramos žanru. Postdraminį žanro pobūdį prelegentė grindė paskutiniojo dramaturgo Mariaus Ivaškevičiaus kūrinių „Didis blogis“ analize, išskleisdama kūrėjų bendradarbiavimo modelį, teatro su bendruomenėmis schemą, svarstydamą teatrinės

fikcijos ir tikrovės ribas naujausioje dramaturgijoje, reaguojančioje į šiandienos situaciją (kūrinys – atsakas į karą ir jo žiaurumus Ukrainoje). Kaip teigta pranešime, kūrinys „Didis blogis“ atskleidžia autoriaus siekį išeiti iš dramos žanro ribų ir naudotis postdramai būdingomis spektaklio kūrimo technologijomis: stipria dramine medžiaga, žaidimu kalba, formomis, vaizdiniais ir istorinėmis konvencijomis. Scenoje jungiamas dokumentinis, medijų, kabareto, žiaurumo, brechtiškasis, epinis teatras, performanso ir kitos teatro formos.

Didžiulio susidomėjimo sulaukė etnografinis žvilgsnis į žanrą. Dr. Dovilė Kulakauskienė (VU KHF) ir doc. dr. Andželika Bylaitė-Žakaitienė (Klaipėdos valstybinė kolegija) pranešime „Lietuviškojo etnografinio filmo specifika: nuo dokumentikos iki vaidybos“ aiškinosi, kaip keitėsi etnografinio filmo samprata skirtingais raidos etapais: nuo antropologinių tyrinėjimų ir dokumentikos iki modernaus popkultūrinio žanro, nuo žodžių ir sakinių iki vizualiosios etnografijos. Prisiminta ir lietuviškojo etnografinio filmo istorija. Svarstant filmo kūrimo patrauklumo kriterijus, iškeltas vaidybos būtinumo ir tikrovės iškraipymo klausimas atkuriant paveldą vizualiai. Neapeitos ir etnografinių filmų finansavimo problemos.

Konferencijoje nuskambėjo ir gana netradicinis, „ezoterinis“ pranešimas. Savo sukurtą kultūrinio, socialinio, pedagoginio ir psichologinio konsultavimo sistemą, pagrįstą M. K. Čiurlionio paveikslų etnine analize, pristatė dr. Egidijus Mažintas (LEU). M. K. Čiurlionio kūrinius vertindamas kaip galimą šeimos ir giminės etnokultūros paveldą, pranešėjas juos lygino su bendraisiais žmonijos, tautos ir valstybės istorinės raidos dėsniumais, bandydamas išskirti tautinio ir bendražmogiškojo identiteto sąsajas.

Žanro transformacijos ir grynumas nūdienos diskurse

Konferencijos dalyvius sudomino ir žanro aktualumas šiuolaikinėse medijose. Dr. Eglė Gabrėnaitė (VU KHF) pranešime „Politinio komentaro retorika: žanro transformacijos“ aiškinosi tradicinio politinio komentaro žanro pokyčius socialiniuose tinkluose, kėlė klausimą, ar pokyčiai susiję tik su kalba. Išanalizavusi kelių komentatorių pasisakymus, mokslininkė akcentavo šiuolaikinio politinio komentaro retorinį paralyžių, intensyvumo ir šiurkštumo eliminuojamą privatumą, agresyvumo skatinimą, emocinio užtaiso dominavimą pasisakymuose.

Stendinių pranešimą apie teismo diskurso ypatumus pateikė dokt. Skirmantė Zelenkienė (VU KHF). Galima tvirtinti, kad šis diskursas išlaikęs gryniausius žanrus, kadangi komunikaciją teismo metu reglamentuoja įstatymai, tad ji pasižymi itin griežtu socialinių vaidmenų pasiskirstymu (teisėjas, prokuroras, kaltinamasis, gynėjas ir kt.), kuris ir lemia kalbinio bendravimo dėsningumus.

Konferencijos dalyviai ir klausytojai labai aktyviai domėjosi visais be išimties pranešimais, kėlė klausimus, ieškojo sąsajų tarp analizuotų sričių. Sutarta, kad žanras vis dėlto labiau bendrina nei skiria. Įvertinus humanitarinių mokslų šiandieninį neatsietumą su tarpdalykiškumu, visuose menuose ryškėjančias žanro transformacijas, vis dėlto teigti, kad grynasis žanro kanonas šiandien nebeįdomus ir nebepopuliarus, negalima.